

De sancto Martino

ferendas. **U**ltimo addit nunez oim electoz cuiuscuzq; pditionis fuerit vt vnanimiter intercedat p nobis ad dñm ihm xpm. z hoc innuit ibi. om nūq; placentiū. **P**ro terminis nota. terreū hic sub nāruaf in neutro genere. z sc̄at illud qđ pcedit ex istis inferiorib; z deriuatur a noie terra.

Sacerdotem christi martinum cuncta per orbem ca/
mit ecclesia pacis catholice.

Nic autor describit aliā sequentiā in laudē z gloriā beati martini. **E**t dē uidit in tres pres. In p̄ma pte p̄mendat beati martini ex multaz regio nū congratulatione. hortando populū ad ipsi laudē. **S**ecūdo p̄mendat eum ex virtuosa miraculoz opatione. **T**ertio p̄mendat eū de sanctitate vite ipsius cū deuotione precum. sc̄da ibi hic celebris. tertia ibi hic oculis. **P**rima adhuc in duo. In p̄ma pte p̄mendat eum penes gaudia regionum q̄tum ad iuuenturē. In sc̄da facit hoc idē penes dignitatē ep̄atus. secūda ibi. **E**t gallie. **E**t dicit sic. **L**ūtra ecclesia. i. tota p̄gregatio xp̄ianoz (catholice pacis). i. xp̄iane fidei (canit). i. laudat z laudare debet (p̄ or̄tē) sc̄z vniuersum. i. per vniuersam terram. sc̄z sanctum (martinum) sic dicitū (sacerdotem) id est ep̄iscopū (christi) id est iesu.

Atq; illius nomen omnis hereticus fugiat pallidus

Pannonia leterur genitrix talis filij

Italia exulter alitrix tanti iuuenis.

(Atq; p̄er (om̄is hereticus) id ē sc̄smat⁹ z infidelis (pallidus) id ē pallore p̄fusus (fugiat). i. fugere debet (nomen illius) sc̄z solennis ep̄i (Pannonia) talis regio in qua sanctus martinus est genitus (leterur) i. lerari debet. qz fuit (genitrix). i. pduerrix vel p̄creatrix (talis filij). i. sancti martini. **E**t (italia) talis regio (exulter) sc̄z de eius sanctitate. qz fuit (alitrix). i. nutritrix (tanti). i. tā sancti (iuuenis). i. adolefcētis. qz sanct⁹ martin⁹ est nutritus in italia. **M**orād ū scribit **E**ccl̄. l. Quasi luna plena in diebus is lucet et q̄si sol effulgens. sic ille effulsit in templo dei. In quibus p̄bis cōmendatur beatus martinus in omnibus virtutibus suis. quia effulsit in templo et in ecclesia sua quasi luna perfecta. **U**nde sciendum s̄m astrologos. q̄ luna est corpus terrestre. non q̄ sit compositum ex terra. sed q̄ in cōpatione ad alios planetas habet se tanq̄ terra ad alia elementa. **E**st enim corpus renebrosū non habens lumen de se sed recipit lumen a sole et q̄uis medietas corpis lunaris sit semp̄ illūinata. qz medietas ei⁹ respicit semp̄ solem. nisi fuerit eclipsis. tamen quantū ad aspectum nostrum lumen ipsius augetur z d̄minuitur. **U**nde beatus martinus optime lūna dicitur corpus habens terrestre. quia natus est s̄m cursum nature. et ē illuminatus per gratiam diuinam. que est tanq̄ sol. **F**uit enim beatus martinus completere et perfecte illuminatus. nam radij ipsius erant perfecti s̄m omnes virtutes morales homini possibiles. **F**uit enim prudens ab errore infidelium declinando. **F**uit iustus gentiliū et hereticorum sc̄smata dissoluendo. **F**uit fortis oib; passionib; cum patientia resistendo.

Folium xliiij

Fuit temperatus oem tentatione moderado. **Etia** liberalis fuit omnibus pauperibus erogado. **Etia** fuit in oi genere virtutu pfectus. z q̄ resulit in ecclesia q̄si luna pfecta. **Et** post q̄ trāsiuit ab hoc seculo de luna factus est sol. **I**ntra illud euāgeliste. **F**ulgebūt iusti tanq̄ sol in regno celoꝝ. **Et** q̄ hec sequētia ē in honore dei z sc̄i martini pposita. **I**te nota nomē sancti martini merito in hereticis ē fugiēdū. **D**icit enī martin⁹ q̄si martē tenēs. vñ p̄m astrologos mars d̄z deus belli. **N**ā lorica fidei induit⁹ in dieb⁹ viſte sue inualuit p̄ra hereticas prauitates. **I**te nota q̄ hec duo noia genitrix z aliter sumūtur improprie z metaphozice. q̄ pannonia fuit genitrix beati martini. qm̄ in tali regione genit⁹ erat. **E**t italia d̄z nutritrix. q̄ in italia nutritus fuit. z ibidē lris sacris imbut⁹. **P**ro termis nota. catholicus d̄z quasi custos vniuersalis fidei. **S**ed pallidus est nomē adiectiuū et dicitur pallidus quasi timidus z verecūdus. nam ex timore homo p̄llet. **I**tem pannonia et italia sunt propria nomina regionum.

Et gallie trina diuisio sacro certat litigio cuius esse debeat p̄sul. **S**ed pariter habere se patrem omnes gaudeant. **t**huronon soli eius corpus foueant.

Hic auroz p̄mendat beatū martinū rōne p̄gratulationis diuersaz regio nū in dignitate episcopat⁹ dicēs. **E**t trina diuisio gallie illius regionis gallia enī ē in tres pres diuisa (certat). i. pugnat vel litigat (sacro). i. solen (litigio). i. discordia (cui⁹) sc̄z gallie. i. cuius regionis (p̄sul) i. ep̄s vel pontifex (debeat esse) id ē fore (sed) p̄ ramē (omnes) sc̄z p̄dicti (gaudeant) i. letant (pariter) id ē simul (se habere). i. possidere. s. sanctū martinū (patrem) id est patronum. tamen (soli thuroni). i. tales populi (foueāt) i. nutriūt possidēt z in sepulchro tenēt (corpus eius). s. sc̄issimi martin.

Hic francorum atq̄ germanie plebs omnis plaudat.

Quibus videndum inuexit dominum in sua veste

(Ite) i. etiā (ois plebs) i. tot⁹ p̄pls (frācoꝝ) i. frācie oriētal⁹ (z germanie) i. almanie z reuthonicoꝝ (plaudat) i. laudes reddat v̄ plaudēdo manibus iubilar (hūic) s. beato martino episcopo. **Q**uibus sc̄z populis seu hominibus (inuexit) id est induxit z ostendit (dominū) i. ih̄m xp̄m (v̄) id est v̄ sp̄iciendū vel cernēdū (in sua veste) id est in suo pallio qd̄ palliū dicitur z cuidam mendico tribuit. **N**otandū p̄mo q̄ br̄is martin⁹ fabarie ex pannonioꝝ opido oriundus fuit. sed intra italiam papie alitus fuit et cū patre suo tribuno militum sub constantio z iuliano cesare militauit. nō tamē sponte. q̄ ab infantia diuinit⁹ inspirat⁹ eū esset. xij. ānoꝝ. in uicis parētibus ad ecclesiā p̄flūxit et cathecuminū se fieri postulauit. hic matre p̄uertit. pater vero in errore p̄māsit. **H**ic quendā cathecuminū (q̄ sine bap̄tismo obiit) sua oratione ad vitā p̄stinā reuocauit. **I**te aliu q̄ laqueo fuit suspensus vite restituit. **T**ertium mortuum pro quo mater eius exorauit beatus martinus in medio campi vbi erat innumerabilis multitudo gentium genua flexit et cunctis aperte videntibus puer a mortuis resurrexit. quap̄pter omnes illi gentiles ad fidem christi conuersi sunt.

De sancto Martino

Un. b. martin⁹ fuit magne ppassionis erga delinquentes. qz oēs penitere volentes sumā ppassione recipiebat. **C**ū eū dyabolus eum reprehederet cur pctōres ad penitentiā reciper. Rūdit ei si tu ipse o miserabilis desisteres ab infestatione hoim. z tu factorz tuoz pñiam haberes. ego pñius in dño misericordiā dei tibi pollicerer. ¶ **E**rat etiā magne pietatē erga pau pēres. Legit eū in dyalogo q. b. martin⁹ archidiacono pcepit vt egenū vestiret. s; cū ille facere distulisset. ingressus martinus secretariū pcepit p pñā exuebat z pauperi tribuit z eū recedere iussit. **E**tia. b. martin⁹ alteri pauperi dimidiū palliū dedit z sequenti nocte xpm clamidis sue pre q pau perē terebat vestitiū vidit ipsum qz ad circūstātes angelos sic loquentē au diuit. **M**artinus adhuc cathecumin⁹ hac me veste ptegit. **E**t h tangit autor cū dī. qd vidēdū zc. **I**tem nota q gallia regio vni cosmographos est tripartita. qz vna vocat italia. scdā pānonia. tertia thuronia. **I**te au. dī frācoz. vñ duplex ē frācia. vna magna. cui⁹ pnceps dī rex frācie. z ei⁹ inhabitatores dicūt frācigene. **A**lia ē frācia pua z circa thurigiā pstituta hui⁹ pncipes sūt almani epi z duces. z hui⁹ inhabitatores dicūt frācones vel frācie. z de talibz nō dī hic. **P**ro terminis no. trinus a tū ē nomē adiectū deriuatū a tris grece qd ē tres latine. **S**z thuron⁹ ē nomē adiectū z dicitur inhabitator ciuitatis thuronēsis. **S**z germania dī theutonica regio.

¶ **H**ic celebris est egypti partibus grece atq; cunctis sapientibus. **Q**ui impares se martini meritis sentiūt atq; eius medicamini.

Hic autor psequēter pmedat beatū martinū ex cōparōe ad alios dicēs (Hic) scz sanctus Martinus (est celebris) id est sollemnis et maxime sanctus (partibus) id est omnibus finibus z regionibus (egypti) id est illi⁹ regni (atq; pro et cunctis) id est omnibus (sapientibus) id est prudens/ribus. scz magistris z doctoribus (grece) illius prouincie vel regionis. (Qui) scz greci z egyptij (sentiunt) id est cognoscunt et fatentur (se) id est seipsoz (esse impares) id est dissimiles z nullo modo equales (meritis) id est auxilijs z miraculis (sancti martini) illius episcopi (atq; per me dicamini) id est medeljs (eius) scz sancti martini.

Nam febres sedat. demonesq; fugat. paralitica membra glutinat. **E**t mortuoz sua precetrium reddit corpa vite pastine. **H**ic ritus sacrilegos destruit. et ad christi gloriam dat ignibus ydola. **H**ic nudis mysteria brachijs conficiens predictus est celesti lumine.

Hic psequenter. b. Martinū pmedat ex pñiosa choruscatoe miraculo rī dicēs (Nam) p quia (sedat) id est amonet sanat z expellit (febres) itales infirmitates (qz) p z (fugat). i. expellit (demōes). i. dyabolos (z glutinat). i. pūgit z solidat (paralitica mēbra). i. organa palisi vexata s. reddēs

Folium XCII.

do eis sanitatē (Et) scilicet ipse sanctus Martinus (red dit) .i. restituit (sua p̄ce)
id est ep̄ suas orōnes (corpa) .i. cadavera (triū mortuoz) .i. defunctor (p̄stis
ne vite) .i. ad vitā portē. qz sua p̄ce tres mortuos suscitavit (hic scilicet sanctus
martinus) (deservit) .i. am̄ular. rūpit z frangit (sacrilegos rit) .i. hereticas
p̄avitates. qz p̄vertit infideles ad fidē catholicā. qbz p̄dicavit (z dat) .i. s̄
ad cōburendū (idola) .i. imagines idolorū z demonum (ignib) .i. flāmis
(ad gloriā) .i. honore z laudē (xpi) .i. omnipotentis dei. qz ipse cōbullit ido
la. z deos argenteos igne. z edificavit ecclesias ad laudē dei (Et) (hic) scilicet
sanctus martinus (p̄ficiens) id est p̄secrās (nudis brachijs. mysteria) .i. s̄
era scilicet sacramēta altaris (p̄dit) .i. circūdat (celesti) .i. diuino (lumine)
id est claritate dei. ¶ **N**otandū. auctor cōmendat beatum martinū in
quinqz virtutibus. Primo in cura febricitantiū. qz legit q̄ multos infir
mos a febrē curavit. imo hodierna die ad sepulchrum transeuntes a ta
li infirmitate meritis sancti Martinus curantur. Secundo commendat
eum in fuga spirituum malignozum. Unde legitur q̄ quodam tempore
cum p̄mo fuit ordinatus ep̄scopus exiit ecclesiam. videns hominē ob
sessus tementem z insanientem. vt quasi de spuma oris sui fuisset siffo
carus. quem beatus Martinus tangens cum baculo suo dixit Non do
mineris tibi iniquitas tua. neqz dyabolica potestas. surge z ambula in pa
ce. Ad hec verba homo statim surrexit cunctis videntibus z audientibus
et ab eo cum magno rugitū recessit dyabolus. Item legitur q̄ quada v̄
ce beatus martinus cum suis socijs transiit z oravit. occurrunt eis vac
ce cum nimio impetu que antea multos cornibz suis offenderat. qd̄ bea
tus Martinus aspiciens vidit dyabolum supra dorsum ipas agitantem
quem recedere iussit et statim recessit. Tercio cōmendat eum in paralit
icorū cura. Unde paralit̄is est quedam infirmitas dissolvens mēbra ho
minum z impediens gressum. de qua infirmitate multos curavit. Unde
legitur q̄ post obitum beati martini fuerunt duo socij. vnus claudus al
ter paraliticus. qui p̄dicando z mendicando magnam pecuniā acquirē
bant. Audientes s̄o q̄ corp⁹ sancti martini multos infirmos sanaret. cū
in translatione corpus eius. p̄cessionaliter ad ecclesiam portaret. timere
ceperunt ne predictum corpus ante hostium portarent. z sic curarentur
noleb̄t em̄ consequi sanitatē ne p̄derent materiam sui lucr̄i. quapropter
de illo hospicio fugientes aliam plateam ad euntes corpori eius ex impro
uiso obuiabant. z sic ambo contra voluntatem eozum sunt curati. licz do
lerent multum z tristarentur.

¶ Pro terminis nota. sedo as are fecat pacificare siue determinare. vt
discordiā illoz est sedata. Item conglutino est verbum transitivū p̄
me coniugationis z significat consolidare.

¶ **H**ic oculis hac manibus in celum et totis viribus suspensus
terrena cuncta respuit. Eius ori nūq̄ christus absuit siue iu
sticia vel quicquid ad veram vitam pertinet

¶ **N**ec ita auctor cōmendat be. martinū de sanctitate vite z mox honestate

De sancto Martino

dicens (**H**ic scz martinus (suspensus) .i. eleuat⁹ (oculis) scz exterioribz et etiā cordis (ac manibz) .i. operationibz suis exterioribz (z totis) .i. omnibus (viribz) .i. porctijs (in celū) .i. in deū (respuit) .i. spicit vel p̄p̄s̄t. (cuncta terrena) scz mundū. diuitias mundi. z oēm pompā z honore mūdi di (christus) iesus z saluator (nunq̄) .i. nullo tpe (abfuit) id est defuit (ora eius) scz sancti martini. quia in omni tempore orauit z predicauit (sue) p̄ vel (iusticia) italis virtus (vel quicqd) .i. ome id qd̄ (p̄inet) .i. spectat (ad verā vitā) .i. ad vitā p̄templatiuā vel vitam eternam

Igitur te cuncti poscimus o martine. vt qui multa mira
hic ostendisti **E**tiam de celo gratiam christi nobis supplica
tu tuo semper infundas.

Autor p̄cludendo canticum suum dirigit petitiōem ad sanctū **M**artinum. dicens (**I**gitur) id est ideo (o martine) teare patrone z pontifer. nos (cuncti) scz hoies xp̄iani (poscimus) id est rogamus z deprecamur (te. vt) id est sicut. tu (q̄ ostendisti) .i. demonstrasti (hic) .i. in p̄senti seculo (multa mira) .i. multa miracula z signa (etiā. infundas) id est p̄cedere et donare velis (semp) id est p̄tinue z omni tempore (nobis) scz hominibz xp̄istianis te collaudantibz (tuo supplicatu) id est interuenientibz tuis p̄dicationibus (gratiā) id est misericordiā z fauorem (christi) omnipotentis dei (de celo) id est de regno celorum. **N**otandū. cū beatus **M**artinus senio grauaretur semp̄ oculos leuauit in celum. in tra dicrum psalmiste **A**d te leuauit oculos q̄ habitas in celis. licet ex senio iam esset incuruatus **U**nde habuit quendā archidiaconū noie **B**iccū. q̄ sepius eū derisisset. **Q**uis iustissime z castissime vixit. **U**nde contigit quodam tempore q̄ quidam cupiens loqui cum beato martino petijt signū a **B**iccio archidiacono p̄ qd̄ sanctum **M**artinū inueniret **D**ixit **B**iccus. **C**ū videris virū anno sum curuum z canum. in facie rugosum. sursum aspicientē. hic ē **M**artinus episcopus. **S**tatim cum hec verba dixisset. sonuerunt in auribus beati **M**artini tanq̄ si aliquis prope eum locutus fuisset. quāuis valde longe ab eo erat **P**ostmodū cū beatus **M**artinus ad **B**iccū venisset dixit ei. **Q**uare talia verba dixisti me deridendo. **Q**uod **B**iccus negauit **C**ui beatus **M**artinus. **V**ox tua sonuit in auribus meis **E**t q̄ hoc fecisti **E**cce post me episcopatum tenebis. sed huius derisionis vniū dictam a deo accipies. **D**efuncto ergo beato **M**artino. beatus **B**iccus electus est in episcopum. **D**ixit autē iustissime z castissime. z tamen a suis incafatus de vicio z expulsus **I**tem nota. q̄ quando beatus **M**artinus occubuit. tam **P**ānonici q̄ **T**huronici ad eius transitum conuenerunt. **Q**uo migrante grandis altercatio inter verūq̄ surrexit populū. **D**icebant enim **P**ānonici. **N**oster est monachus. z ergo ipsum requiritis quio. quia participatis conuiuio. informari enim fuistis exemplo z virtutibus sufficientes vobis hec omnia. **N**obis autē corpus ipsius **A**d hoc

Folium xxiij

Thuronicis responderunt. Scitote q̄ vobis suscitavit duos mortuos. nob̄
bis unum. & plures virtutes fecit vobiscum q̄ nobiscum. Ergo necesse
est vt quod nobis non implevit viuens impleat defunctus. His igit̄ liti
ganibus mox clauditur corpus. & in medio positum ab vtroq; populo
custoditur. Veniq; media nocte deo volente omnes Pannonici dormierunt.
Quod videntes Thuronici comprehensum sanctissimum corpus. alij p̄
fenestram eiciunt. alij foris suscipiunt positum in nauī cum omni populo
per fluum discedunt. ingressiq; littoꝝis alueum ad vltimū thuronicaz
magnis psallentium laudibus iter dirigunt.

¶ Pro declaratōe terminoz nota. Respuit est verbū transitiuū ter
cie purgationis. cōpositum a re & spuo. & fcat spernere. Sed absum est
verbū neutrale cōpositum a prepositōe ab & a verbo sum.

Gaudet syon q̄ egressus a te decor & depressus tui ful
gor speculi. Redi inua luce redit o et alpha quod ac
cedit iam in fine seculi.

¶ Illud est aliud canticum ob laudem & honorem sancte Elizabeth
complatum. Quod dividitur in quatuor partes principales. In quaz
rum p̄ma auroꝝ hortatur sanctam ecclesiam ad congaudendum in hoc se
culo. In secunda comparat beatam Elizabeth ad alios sanctos penes excel
lentiam. In tertia cōmendat beatam Elizabeth de virtute miraculorum.
In quarta dirigit petitōnem ad sanctam Elizabeth. Secunda ibi. Roma
p̄ma. tertia ibi. ¶ q̄ dignis. quarta ibi. Eya mater. dicens. ¶ (syon) id
est anima fidelis vel sancta ecclesia (gaude) sc̄z propter hoc (q̄. decor) id
est pulchritudo (egressus) id est qui exiit a te (et fulgor) id est splendor
(tui speculi) id est speculariōis (depressus) id est elisus. & cōpressus (re
dit) id est iterum venit (redi inua luce) id est splendore viuendo (quod) sc̄z
speculum. s̄c̄ existens (alpha) id est p̄ncipium (& o) id est finis omnium
rerum (accedit) id est visitat (iam) id est nunc (in fine) id est in termino
(seculi) id est mundi huius.

¶ Notandum primo. scribitur in proverbij. capitulo vltimo. Con
sideravit semitas domus sue. et panem ociosa non comedit. In quibus
quidem verbis beata Elizabeth dupliciter commendatur. Primo ex
eius circumspecta operatione in periculis huius mundi. Secundo ex
eius purgatione anime sue in cogitationibus. ¶ Primum declaratur Quo
niam consideravit semitas domus sue ab omnibus periculis anime & ab
insidijs & laqueis dyaboli se preseruando. quia dicit beatus Gregori
us in omelia. ¶ malignis spiritibus custodire non sufficit qui thesau
rum in via publice portat. iam consumitur vt conferuetur. Ergo beata
Elizabeth semitas sue domus considerans thesaurum bone conscien
tie sue habuit absconditū & caute ambulavit in hoc seculo ne a malignis
spiritibus possit spoliari. Iuxta illud dictum apostoli ad Romanos sc̄z
cundo capitulo. Videre quomodo. caute ambuletis. nō quasi insipientes